

קונטרס

ברית איתנים

הוצאה

הכולל בתוכו עיונים בסוגיות אשר בפ"ק דשבת

צבי בלאאמור"ר הרה"ג ר' מנחם שליט"א גלנץ

שנת תשס"ה

פעיה"ק ירושלים תובב"א

תוכן הענינים

הקדמה	1
סימן א: הוצאה מלאכה גרועה	א
סימן ב: בענין זה עוקר וזה מניח	ט
סימן ג: עקירת גוף כעקירת חפץ	יט
סימן ד: בענין אגד יד	ל
סימן ה: בענין יד הפשוטה	מ
סימן ו: בגדר מלאכת הוצאה	מז
סימן ז: קלוטה כמי שהונחה	נד
סימן ח: בענין הוצאה למעלה מי'	סה
סימן ט: אגוז ע"ג מים	עח
סימן י: בענין צירוף עקירה להנחה	פז
סימן יא: מהלך כעומד	צד
סימן יב: מעביר ד"א	קב
סימן יג: סוגית כוורת	קיא

כסיעתא דשמיא

הקדמה

ועל שפתיו יוסיף לקח לקח שהוסיף על דברי תורה עילהו שנאמ' ונתתי את ליבי לדרוש ולתור בחכמה מהו ולתור להעשות תיר בחכמה הדא הוא דכתיב ויתרו את ארץ כנען מאן דקרא טבאות ניזיל לגביה מאן דתני טבאות ניזיל לגביה (פירוש מי שלומד מקרא יפה ור"ל ששלמה הי' הורש וחוקר אחר כל יודע ספר למען ילמד הוא ממנו- עץ יוסף) דבר אחר לדרוש ולתור לתור ולהותיר הדין פיטנא כד עביד אלפא ביתא זימנין מחסל לה וזימנין דלית מחסל לה ברם שלמה עבד אלפא ביתא וחמשה אתין יתירין עליו (פירוש פיטנא הבקי לעשות חרוזין כשעושה חרוזות בסדר אל"ף ביי"ת לפעמים שאינו מסיים עד תי"ו אבל שלמה המלך עושה חרוזות ומשלים האל"ף ביי"ת ועוד ה' אותיות יתר עליהם שהם אותיות מנצפ"ך שחידשו נביאים- הנ"ל) דכתיב ויהי שירו חמשה ואלף ולא על דברי תורה בלבד הי' תיר שלמה אלא על כל אשר נעשה תחת השמש כגון היאך ממתיקין את החרדל היאך ממתיקין את התורמסין א"ל הקב"ה אחר ד"ת איללת (תרגום ויתרו) חייך שאין אני מקפח את שכרך הריני משרה עליך רוח הקודש מיד שרתה עליו רוח"ק ואמר שלשה ספרים הללו משלי קהלת ושיה"ש (מדרש שיה"ש פ"א א' ד').

הנה פתח המדרש לבאר עילוי של שלמה ע"י לקחו שהוסיף על ד"ת ומסיים בבקשת חכמה בעלמא של פיוטים ומחרוזות והמתקת חרדלים ותורמסין אשר אין בהם שייכות להוספת לקח על ד"ת ותמוה, מה עוד שסיום המימרא הוא בהודעת הקב"ה אחר ד"ת איללת וכו' ויראה מזה שחזרתו של שלמה אחר ידיעת מיתוק החרדלים ותורמסין שייכת אף היא לד"ת ותמוה, עוד יש לבאר ענין לתור בחכמה ולמה אין מספיק הדרישה ומהו להעשות תיר בחכמה והיכן היא כאן הוספת הלקח, וגם צ"ב ענין ההותרה בחכמה שהלא אינו מכון על החידושים היוצאים מן החכמה שהרי זהו הדמיון למנצפ"ך שהם שייכים לא"ב אלא שהם יתירים עליהם.

ואשר יראה כביאור הדברים שהמדרש בא להודיענו דרכו של שלמה המע"ה בבקשת דרישת החכמה אשר היא העלתו והובילתו למעלת רוח"ק וממשילו לתיר בחכמה לומר שאין החכמה כדבר הנגלה ומפורש הנקנה בהכטה וידיעה בעלמא בלא חקירה וריגול היטב כי החכמה אינה בנמצאת רובה אצל כל מבקשה גם כי יתאמץ מאד להשיגה וסיבת זאת היא מפני היות המבקשה בעל הגבלת שכלו ומכל רוחבה ועומקה אין לו אלא המקצת המותאם לרצון שכלו, וגם אחר יגיעה וחקירה אין לו אלא דרך אחת באמיתותה היא הדרך הסלולה לו לפי תכונת שכלו ואין זה כי אם אפס קצה של כללות החכמה ועומק ענינה, ודרוש לה ריגול וחקירת ענינה מבעלי שכלים

מק' היינו שעשה עיקר המלאכה ולא השלים את תנאיה ומשור"ה הק' דלמה לא ס"ד כמו"כ גם בזה כתב אות אחת וזה אות אחת דיש כאן עושה מקצתה, וא"ש קו' הצל"ח דהתם אין הס"ד מפני דהוה במשכן ומשור"ה שפיר

מקשינן לזה כתב אות אחת, ומת' דדוקא הכא ס"ד לחייב העוקר ומוציא בלא הנחה כיון דההנחה רק מתנאי החיוב אבל בזה כתב אות אחת דהכל הוא מעיקר החיוב לא הוה ס"ד בזה כלל.

סימן ג

עקירת גוף כעקירת חפץ

בגמ' דף ג. בעי רב קמיה רבי כעקירת גוף טעון בחפץ אם הו"ל עקירה לחפץ לחייב ופשיט ליה שחייב, ומבואר שיש כאן חידוש דין עקירה ע"י גוף, וצ"ב למה לא היא כאן דין עקירה הפשוט, שהלא הגוף עצמו יש לו דין של מונח ברשות כמו שהוכיחו האחרונים ממה דמהני עקירה מידו של עני או בעה"ב (עי' מהרש"א ומהר"ם), וע"כ שהגוף מקרי מונח ברשות כדי לקבוע דין מונח ברשות להחפץ המונח עליו, דאלת"ה אלא דל"ח מונח א"כ לא חשיב מה דמונח עליו כמונח ברשות אלא כמונח על הגוף הקובע שם מקום לעצמו וחלוק מהרשות, וע"כ שבמה שהוא מונח ברשות הוא בטל לרשות ולכך מקרי החפץ המונח עליו מונח ברשות, ועי' ברשב"א ה. דאדם בטל לרשות, וא"כ במה שעוקר הגוף הפקיע את דין הרשות מיניה וע"י מה שנת ברשות אחרת הדר הוא קובע לעצמו הנחה ברשות זו וכלול בזה קבלת דין הרשות לגבי מה שיניחו עליו, וא"כ יש כעקירת גוף טעון בחפץ כל חוכן עקירה והנחה, דכיון שהחפץ דין מונח לו על הגוף א"כ ע"י השתנות דין הרשות שיש לגוף יש השתנות לדין מונח של החפץ, דכשהגוף הוא רה"י אז הוא מונח ברה"י וכשהגוף הוא רה"ר אז הוא מונח ברה"ר.

ומש"כ רעק"א דהריעותא היא מה שהחפץ נשאר במקומו ע"ג הגוף, לא יושיענו אם נכניהו כפשוטו, דמה בכך אם לא נעקר החפץ ממקומו, דאפי' אם לא נבין את הגוף כמתבטל לחפץ ככלי המתבטל למה שבתוכו להיות פטור עליו אם הוציא פ' מגרונת כדאי ברף צג., דבזה ע"כ אי"צ עקירת החפץ מהכלי כמו שהק' החזו"א כיון שהכלי חשיב כחפץ עצמו, אלא נדון את הגוף כמתבטל לרשות, וכהוכחת האחרונים דע"כ לעוקר ממנו חשיב החפץ המונח על הגוף כמונח ברשות ועקירתו עקירה, בזה ג"כ כיון דע"י עקירת הגוף מרה"י והנחתו ברה"ר יש כאן עקירת החפץ מרה"י לרה"ר מה צריך לעקירתו מהמקום, דע"כ כ"מ שיש דין עקירה מהמקום הוא רק כחנאי לעקירה מרשות שהיא עיקר איסור הכתוב, כמפורש בקרא דויכלא דמשה הוא רה"י וישראל הם רה"ר כמבואר בריש הוורק ואם לא יעקר מהמקום הנידון כרשות לא נעקר מהרשות, (וזהו ג"כ דינא דמקום ד' כדמוכח מהסוגיות ואכ"מ, ובפרט לר"ח לק' דף ד'. בתוד"ה והא דהוא מצד רגילות ההנחה) אבל כאן דבעקירת הגוף יש עקירה מן הרשות ע"י מה שבטל ממנו דין הרשות וממילא בטלה הנחת החפץ ברשות א"כ מה איצטריך כלל עקירה מהמקום. (ואין להק' דאין כאן עקירת

מלאכה בלא
מדמי לה לה
ובזה דאי הוה
המלאכה
בעשותה דאין
לה ואפי' התנ
דש"י בפסחים
שה מקצתה
ומכניס בלא
עשותה דאין
הנחה כדי לה
בעשותה ילפי'
"י במתני' דף ג
שיתה לד"ע דה
קא למניח ה
דאפ"ל דזה ה
פוטא מבעש
ות דהא ב' ה
בהל' המניח ה
אחת לחייב לו
ולא השלים ה
גן מהתם דדוק'
עשאה פטור'
מקצתה כדי לה
תוס' דין לנא
ה"ה פטורי מה
שפיר יש כאן ה
ג. ולמה לא ה
תה ומה הוכח
עשאה, הנהג
כ' דהל' השני
יחיד ועשאה ה
לא כפל מלה ה
שנית, ועי' ה
שנים שעשאה ה
ב ומשויה כט
כמשנית' דמא
שעשאה מצד ה
יעוט קאי גם ה